

МИЛОВАН ВУЛОВИЋ

СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН-ОБЕЛЕЖЈА НО РАТА ТАКОВСКОГ КРАЈА

Настављајући обраду споменика и спомен-обележја народно-ослободилачког рата и револуције чачанског краја, у овом броју Зборника дајемо други део обрађених споменика постављених на територији општине Горњи Милановац и то по азбучном реду. За сва аки споменик дат је опис, димензије и најнеопходнији подаци, а текст је пренет у изворном облику.

ДОЊА ВРБАВА

1. — Спомен-чесма подигнута испред зграде Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Изграђена је од гранита, правоугаоног пресека са нешто ширим базисом, који се у доњем делу степенасто шири. На чесму је уграђена плоча (102 x 82 см) од белог мермера, са уклесаним словима текста и петокраком оивиченом лоровом гранчицом. Аутор чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи: „1941—1945 као велику захвалност својим борцима палим у Народној револуцији народ села Доње Врбаве подиже ову спомен-чесму

Борци

Милошевић Бранко, Ђорђевић Божидар, Ђорђевић Радомир, Јоксић Гвозден, Павловић Божидар, Ненадовић Бранко, Миловановић Љубисав, Јовановић Милорад, Ђорђевић Станисав, Костић Михаило, Ђорђевић Борисав, Радовановић Станисав, Михаиловић Светомир, Милошевић Љубивоје, Јоксић А. Миодраг, Павловић Будимир, Бранковић Драгољуб, Обрадовић Раица, Ненадовић Рајко, Јаковљевић Светолик

Жртве фашистичког терора

Ђорђевић Стојан, Ненадовић Станисав, Јоксић Аксентије, Јоксић Радомир

Слава палим борцима за слободу

7-VII-1954 г.

Доња Врбава“.

Д О Њ И Б Р Н Е Т И Ћ И

2. — Спомен-плоча постављена на фасади Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату. Плоча (70 x 106 см) је од белог мермера са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком оивиченом лаворовом гранчицом. Текст на плочи:

„Палим борцима у народно-ослободилачком рату за слободу, независност и социјализам 1941—1945.

Глишовић Станко, Гачановић Славиша, Гачановић Стојан, Гачановић Милан, Димитријевић Радовин, Даниловић Милета, Даниловић Славко, Дробњак Љубивоје, Ивановић Добривоје, Ивановић Гојко, Ивановић Радојко, Ивановић Милоје, Јововић Радовин, Петровић Здравко, Петровић Славко, Трнавац Велисав

7 јули 1956 г.

Савез бораца
Доњи Бранетићи“

Д Р А Г О Љ

3. — Споменик подигнут на месту где су 1941. године у борби против непријатеља погинули борци Космајског партизанског одреда. Изграђен је од промаде гранита неправилног облика, на коју је уграђена плоча (85 × 59 см) од црног мермера, са уклесаним словима текста. Гробница, косо постављена, изграђена је од бетона са црним мермером на ивицама. Текст на плочи:

„На овом месту 16—11 1941 године, борећи се за слободу, борци Космајског и Посавско-београдског партизанског одреда сукобили су се с непријатељем. У овој борби храбро су изгинули:

СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН-ОБЕЛЕЖЈА НО РАТА ТАКОВСКОГ КРАЈА

Војин Хула 1926—1941, Владислав Јаковљевић 1920—1941, Жи
војин Атанацковић 1908—1941, непознати борац „Кенлер“

Хвала палим борцима за слободу коју дароваше свом народу!

1975 г.

Грађани и друштвено-
политичке организације
Драгоља и општине
Г. Милановац“.

4. — Спомен-плоча постављена на фасади куће у којој је рођен народни херој Душан Дугалић, командант Трећег батаљона Друге пролетерске бригаде. Плоча (60 × 50 см) је од белог мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком са српом и чекићем изнад текста:

„У овој кући се родио и провео детињство народни херој Душан Дугалић који је пао у борби за слободу нашег народа 14 јуна 1942 године у Босни као командант батаљона.

Смрт фашизму — Слобода народу

4 новембра 1951 год. у Драгољу
Савез бораца Н. О. рата“

З А Г Р А Ђ Е

5. — Споменик подигнут у дворишту цркве у знак сећања на палог борца Радоја Добуна. Изграђен је од гранита пирамидалног облика и ослања се на двоструки квадратни базис. На предњој страни споменика су уклесана слова, обојена црном бојом, и државни грб изнад текста:

„Спомен палом борцу Н. О. В. Ј. Радоју Добуна који погибе од стране окупатора 1944 г. Спомен диже народ села Заграђа и Раљинаца“.

6. — Спомен-плоча постављена на фасади Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату села Заграђа и Раљинаца. Плоча (50 × 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком изнад текста:

У знак сећања и захвалности на изгинуле борце у НОР-у подижемо ову спомен-плочу

Јевтић Добривоје, Рашић Данило, Јевтић Мирко, Глишковић Милутин, Милетић Владан, Пејовић Бранко, Пејовић Александар, Пејовић Радован, Даниловић Јован, Јевтић Милутин, Петровић Миленко, Петровић Станимирка, Стојковић Радован, Кандић Радиша, Рашић Вујадин, Миловановић У. Момчило, Пантелић Богосав, Сретеновић Немања Дамњановић Милисав, Јевтић Радиша, Миловановић Никодије, Јочовић Станко, Јевтић Миленко, Стојковић Љ. Милош

29-XI-1954 г.
Савез бораца
Заграђа и Раљинаца.“

Ј А Б Л А Н И Ц А

7. — Спомен-чесма постављена испред Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату. Изграђена је од фино обрађеног гранита, правоугаоног пресека, са аплицираном петокраком при врху. Са бочних страна чесме полази зид од истог материјала. На чесму је уграђена плоча (48 x 66 см) од црног меме-ра, са исклесаним словима и петокраком изнад текста. У левом горњем углу плоче налазе се три фотографије у порцулану. Текст на плочи:

„Палима за слободу, независност и сацијализам 1941 — 1945
Хаџић Б. Драгољуб, Мићовић Р. Милан, Ивовић Д. Драгиша, Јеремић М. Радован, Јанковић М. Арсеније-Аца, Мишковић М. Слободан, Мишковић М. Благомир, Ивовић В. Јован, Радоичић П. Драгослав, Радисављевић Б. Здравко, Стефановић Д. Остоја, Стековић Б. Радивоје, Стековић Р. Средоје, Овчаревић Б. Јарослав, Мићовић В. Раденко

7 јули 1959

Савез бораца НОР
и народ села Јабланице“.

К А М Е Н И Ц А

8. — Спомен-чесма постављена испред Основне школе на месту где су Немци сакупили групу грађана, одакле су их спровели у логор на Бањици и стрељали. Чесма је посвећена и палим борцима у народноослободилачком рату и ратницима првог светског рата. Изграђена је од обрађених квадера гранита, правоугаоног пресека са нешто широм и косом ивицом на десној страни. При врху чесме аплицирана је петокрака исклесана у камену. На чесми је уграђена плоча (120 × 90 см) од црног мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом. Текст на плочи:

„Палим борцима из села Дружетића у првом и другом светском рату.

Палим у првом светском рату:

Јевтовић Станислав, Тешовић Велислав, Јевтовић Рајко, Танасковић Недељко, Милисављевић Чедомир, Јевтовић Будимир.

Пали у народно-ослободилачкој борби:

Вуковић Веселин, Петровић Веско, Вуковић Милун, Танасковић Адам, Остојић Слободан, Обрадовић Љубивоје, Симовић Бошко, Петровић Радич, Вулићевић Љубица, Милисављевић Михаило, Радојевић Миливоје, Вуковић Љубисав, Трифуновић Вукоман

3 јула 1943 године Немци су на овом месту сакупили а затим спровели и стрељали на Бањици ове грађане:

Познановић Милисав, Познановић Миодраг, Вуковић Властимир, Вуковић Драгомир, Вуковић Радиса, Вуковић Милољуб, Вуковић Миленко, Вуковић Миодраг, Вуковић Стојадин, Вуковић Радоје, Јевтовић

Властимир, Тодосијевић Љубивоје, Милосављевић Владисав, Рајчевић Владимир, Мишовић Захарије, Јаковљевић Милољуб, Остојић Миодраг, Остојић Милан, Шуњеварић Александар, Недић Рајко, Недић Милош, Рајчевић Милош, Рајчевић Драгослав, Рајчевић Живорад, Рајчевић Василије, Милосављевић Милољуб, Милосављевић Р. Милета, Гајовић Петко, Гајовић Петар, Симовић Миленко, Симовић Б. Милутин, Станојевић Војин, Стојановић Милија, Стојановић Драгомир, Петровић Драган, Петровић Василије, Петровић Радојле, Петровић Милета, Јелић Драгиша, Обрадовић Станислав, Обрадовић Обрад, Чардачанин Миломир, Чардачанин Драгољуб, Крњић Влаислав, Ђурић М. Светомир, Јаковљевић Љубисав, Бабић Добровоје, Мишовић Глигорије, Крунић Владислав, Марић Костатин, Петровић Милош, Јелић Љубиша, Крунић Новко, Влашковић Стојан.

7. јула 1967 године.

Грађани села Дружетића“.

9. — Спомен-плоча постављена на фасади куће Вукомана Миловановића, у којој су у време рата активисти НОП-а одржавали састанке. Плоча (40 × 50 см) је од црног мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком изнад текста:

„У овој кући 1941—1942 група активиста окупљала се и радила за НОБ под руководством покојног Др Војислава Лаловића.

новембра 1971

Одбор савеза бораца
НОР-а у Каменици.“

КОШТУНИЋИ

10. — Спомен-чесма подигнута испред Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Изграђена је од обрађених квадера гранита, облика је стуба правоугаоног пресека, на чијем врху је метална петокрака. Са бочних страна чесме полазе крила, зидана од истог материјала, која се косо спуштају према тлу и завршавају мањим стубовима. На чесму је уграђена плоча (96 × 75 см) од црног мермера, са уклесаним словима текста обојеним златном бронзом. Текст на плочи:

„Изгинулим у народно-ослободилачком рату 1941—1945

Борцима

Аврамовић Миливоје, Аврамовић Милутин, Аврамовић Радоје, Весковић Владан, Весковић Новак, Весковић Јеврем, Дамљановић М. Милосављевић Ј. Милољуб, Лучић Алекса, Милосављевић Александар, Мирковић А. Драгиша, Милојевић Милорад, Мирковић Вукоман, Обрадовић Обрад, Томовић Сретен, Томовић Милутин, Томовић Дмитар. Бајић Милорад

Жртвама фашистичког терора

Аврамовић Душан, Весковић Младен, Весковић Стојана, Милосављевић Милосав, Милосављевић Милета, Мирковић Средоје, Мирковић Миломир, Милојевић Петко, Милојевић Славољуб, Томовић Павле, Томовић Срећко, Томовић Обоад, Томовић Ненад, Томовић Здравко, Радивојевић Софија

1 — V — 1965

Захвални
грађани села Коштуница“

11. — Спомен-плоча постављена на фасади Задружног дома у знак сећања на политички збор на коме је говорио Ратко Митровић, политички комесар Чачанског партизанског одреда. Плоча (60 × 80 см) је од црног мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком изнад текста:

„Са великог и првог политичког збора народа овога села на коме је говорио народни херој Ратко Митровић ступило је августа 1941 године у Таковски батаљон 30 другова

Срески одбор
савеза бораца“

Л Е У Ш И Ћ И

12. — Споменик постављен на месту званом „Кремен“, на месту где је 22. јула 1941. године Таковска партизанска чета водила прву велику борбу против окупатора. Изграђен је од бетона правоугаоног облика са базисом од грубо тесаних квадера гранита. На споменику је уграђена плоча (60 × 78 см) од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„Јула 1941. године Таковска партизанска чета водила је на овом месту прву велику борбу са припадницима окупаторског гарнизона из Горњег Милановца.

Обновијо Општински одбор
НОР-а Гор. Милановац 1970

Срески одбор
савеза бораца“

Л О З А Њ

13. — Спомен-чесма постављена испред зграде Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Чесма је изграђена од гранита правоугаоног облика, са двосливно засведеним горњим делом и два полустуба са тране. Основа чесме је од обрађених квадера гранита, чије се бочне ивице степенасто сужавају. Између два полустуба уграђена

СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН-ОВЕЛЕЖЈА НО РАТА ТАКОВСКОГ КРАЈА

је плоча (80 × 100 см) од белог мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком, испод које је уклесана глава борца овењана лаворовим гранчицама. Текст на плочи:

„Ову спомен чесму подижу грађани села Лозња у знак сећања и вечите захвалности својим палим борцима и жртвама фашизма у Народној Револуцији од 1941—1945. год.

Борци

Др. Ђоловић Ивко, Филиповић Момчило, Гачић Милета, Ђоловић Миљивоје, Ковачевић Миљивоје, Милошевић Михаило, Нешковић Момир, Поповић Драгић, Раденковић Радмила, Урошевић Милољуб, Чуљковић Момчило

Жртве

Божовић Саво, Весовић Радиша, Весовић Живорад, Гачић Гвозден, Живновић Војимир, Ристовић Милојко, Урошевић Бранислав

Лозањ 1952 г.“

Л У Њ Е В И Ц А

14. — Спомен-плоча постављена на фасади куће у којој је рођен народни херој Тихомир Матијевић, борац Другог батаљона Друге пролетерске бригаде. Плоча (60 × 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима текста обојеним златном бронзом:

„У овој кући се родио и живео народни херој Тихомир Матијевић командир чете II пролетерске бригаде Н. О. В. Ј.“

15. — Спомен-плоча постављена на згради у којој је 25. септембра 1941. године формиран Таковски партизански батаљон. Плоча (60 × 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима текста обојеним златном бронзом:

„У овој кући и дворишту је септембра 1941 године формиран I штаб Таковског батаљона Чачанског партизанског одреда“.

16. — Спомен-чесма постављена испред зграде Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату. Чесма је изграђена од ломљеног камена, у горњем делу засведена. При врху аплицирана је петокрака са српом и чекићем. На чесму је уграђена плоча (97 × 130 см) од црног мермера, са уклесаним словима и плакетом у бронзи народног хероја Тихомира Матијевића, изнад текста:

„Спомен-чесма

Тихомир Р. Матијевић поживе 22 год. погинуо 13—IV—1943. год. као нар. херој II пролетерске бригаде у Фочи.

Изгинули борци народно ослободилачке борбе:

Светолик М. Матијевић, Радомир М. Тодоровић, Иван Ж. Миланковић, Милорад Д. Миланковић, Љубиша Ј. Миловановић, Михаило П. Павловић, Љубиша Марић, Милан Ј. Видојевић, Лазар Ж. Миланковић, Миливоје М. Петковић, Момир Ч. Николић, Бошко М. Вујадиновић, Вихтор С. Николић, Миломир Н. Марковић, Гвозденија А. Миланковић, Живојин С. Радојевић, Милић Р. Видојевић, Милан П. Мијатовић, Владан Р. Марковић, Душан С. Радојевић, Стеван В. Мијатовић, Миодраг С. Мијатовић, Миломир Д. Остојић, Милан Д. Радојевић, Милан Ж. Миланковић, Миливоје Ј. Видојевић, Милан В. Миланковић, Тихомир К. Кубуровић, Трифун К. Кубуровић, Рабрен Ј. Петковић, Милоје К. Тодоровић, Миломир М. Тодоровић.“

М А Ј Д А Н

17. — Спомен-плоча постављена на фасади зграде у којој је 1943. године радила техника Окружног комитета КПЈ за чачански округ. Плоча (60 x 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима текста обојеним црном бојом:

„У овој згради је радила техника Окружног комитета КПЈ Чачанског округа 1943. године.“

18. — Спомен-чесма подигнута поред магистралног пута, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Чесма је правоугаоног облика, грађена од обрађеног гранита са нешто ширим базисом и профилисаном плочом на врху. На чесми је уграђена плоча (80 x 63 см) од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„Борцима и жртвама фашистичког терора села Мајдан палим у Народној револуцији од 1941—1945. год.

Џоковић Велисав, Џоковић Бранислав, Џоковић Славиша, Недић Влајко, Дробњаковић Радич, Недић Миливоје, Жиловић Гвозден, Илић Михаило, Недељковић Милисав, Павловић Раденко, Савићевић Велибор, Илић Драгиша, Поповић Радиша, Поповић Момчило, Илић Првослав, Илић Обрен, Радић Живорад, Ристовић Гвозден, Ненадовић Драгослав, Поповић Радомир, Ђировић Милисав

4 јула 1961 год.

Основна организација
Савеза бораца Н.О.Р.
Мајдан.“

Н Е В А Д Е

19. — Спомен-плоча постављена на фасади Задружног дома, у знак сећања на убиство Слободана Николића, партијског радника из Београда, и хватање Радојице Радосављевића, члана Окружног комитета КПЈ за округ чачански. Плоча (60 x 80 см) је од белог мер-

мера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком изнад текста:

„У овом селу код Поњавића воденице жандарми су мучки убили Слободана Николића студента технике партиског радника послатог из Београда и заробили Радоицу Радосављевића члана ОК КПЈ који је стрељан на Бањици августа 1941 године

Срески одбор
Савеза бораца.“

20. — Спомен-плоча уграђена у камену громаду, постављена поред пута према Крагујевцу, у знак сећања на догађај када је 11. априла 1941. године једна батерија Југословенске војске разбила немачку тенковску колону. Плоча (42 x 54 см) је од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста.

„На овом месту је 11 априла 1941 г. од стране једне батерије Југословенске војске разбијена и враћена према Крагујевцу немачка тенковска колона која је надирала према Горњем Милановцу.

15 IX 1968 г.

Општински одбор СУБНОР-а
Горњи Милановац.“

21. — Спомен-плоча уграђена у косо постављено бетонско постеле, поред пута, у знак сећања на Петра Дошена, борца Чачанског партизанског одреда, који је погинуо у борби против Немаца у Грабовици. Плоча (40 x 60 см) је од белог мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком изнад текста:

„Петар Дошен „Пера Босанац“ партизан-првоборац погинуо 9. III 1944. год. у Грабовици

9. III 1974.

Савез бораца.“

О З Р Е М

22. — Спомен-плоча постављена на фасади Задружног дома посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (120 x 90 см) је од црног мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком изнад текста:

„Палим борцима и жртвама фашистичког терора у борби за слободу 1941—1945

Борци

Ковачевић Д. Славиша, Новаковић С. Радојко, Пешовић Д. Драгослав, Вујичић М. Милета, Глишић М. Мирко, Драшковић Радосав,

Буровић М. Живорад, Ивановић М. Светомир, Јоксић С. Милојко, Јоксић Д. Радиша, Јоксић Д. Мирко, Јоксић Ј. Јовиша, Ковачевић С. Радојко, Лазаревић Т. Малиша, Лазаревић М. Петар, Лазаревић М. Драгослав, Лазаревић М. Љубисав, Марковић П. Милош, Милошевић И. Сретен, Миленковић Ч. Милош, Новаковић В. Јездимир, Новаковић В. Павле, Новаковић С. Божићдар, Пешовић А. Милутин, Пешовић А. Живорад, Раковић Десимир, Раковић Тислав, Стевановић Б. Милан, Танасковић Р. Раденко, Танасковић Д. Драгиша, Филиповић Р. Радовин, Филиповић М. Милутин

Жртве

Весовић В. Живорад, Илић М. Радивоје, Лазаревић Михаило, Лазаревић М. Милутин, Пешовић Љ. Радојко, Пешовић Љ. Милинко, Раковић М. Милосав

29 новембар 1963 г.

Општинско и месно
удружење савеза бораца Н.О.Р.“

П Р А Њ А Н И

23. — Спомен-плоча постављена на фасади Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора села Богданице и Мршеља. Плоча (60 x 80 см) је од црног мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком изнад текста:

„Палим за слободу, независност и социјализам 1941—1945

Борци Богданице и Мршеља

Матијевић Милан, Петковић Станиша, Павловић Божо, Терзић Миленко, Јовковић Вентислав, Марковић Миломир, Николић Станоје, Петровић Милојко

Жртве фашистичког терора

Букашиновић Добрило, Маринковић Превислав, Милетић Душан, Милетић Радовин, Продановић Војо, Сретеновић Станиша, Сретеновић Радован, Стјепановић Милош, Стјепановић Миљко, Чоловић Драгутин, Колаковић Миливоје, Матијевић Милун, Милетић Радоје, Милетић Љубинко, Продановић Радојле, Стојковић Милан, Стојковић Лука, Томић Светолик, Томић Јордан, Трнавац Јевто

4 јула 1959 г.

Савез бораца НОР-а
Богданица.“

24. — Споменик подигнут у дворишту Основне школе, посвећен палим борцима у народноослободилачком рату, жртвама фашистичког терора и палим ратницима у првом светском рату. Изграђен је од бетона, правоугаоног облика, са ликовним решењем у техници мозаика на предњој страни. Мозаик представља палог борца кога оплакује мајка. У доњем делу се налази текст:

„Вапај се стиша
у црвеном небу
и наста наста тишина
ал срце мајке
вечито рањено оста“

На другој страни споменика исписан је текст у техници мозаика: „1912—1918. пало за слободу 1941—1945.

214

114

и они су се играли у дворишту школе ове — учили прва слова.“

Аутор споменика је Божа Продановић, академски сликар из Београда.

25. — Спомен-плоча постављена на фасади Основне школе, посвећена палим ђацима и учитељима у првом светском и народноослободилачком рату. Плоча (60 x 70 см) је од црног мермера, са уклесаним словима текста обојеним златном бронзом:

„1858 — 1958 борцима — ђацима и учитељима ове школе палим за слободу 1912—1918 и у народноослободилачкој борби 1941—1945

Грађани Прањана.“

26. Спомен-чесма подигнута на месту зв. Јеремића орница, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и палим ратницима у првом светском рату. Чесма је по вертикали подељена на три дела. Средишни део изведен је у техници кулира, а остала два су зидана ломљеним каменом рустично обрађеним. При врху се преко стеног прелаза сужава, док је централни део надвишен и лучно засведен, на коме је аплицирана петокрака од црног мермера. На чесми су уграђене три плоче од црног мермера, са уклесаним словима текста. Аутор чесме је Живорад Максимовић, академски вајар из Чачка. Текст на плочи:

„I — Вама из прошлости наше — намучене, пркосне, ратничке, победничке-вама са свих човечних ратишта дигосмо ову чесму у знак захвалности и људског незаборавног хвала, што жртвом живота својих дадoste нама мирне године и дуго трајање слободе у њима.

Хвала свима који напором труда овог учинише да жубор воде ове постане споменик свима онима који су то заслужили на „Јере-

мића орници“ — где се радо састајаше и о добру беседише многе генерације низом других и бурних година овог нашег краја!

августа 1974 год.

Захвални грађани
засеока Главај села
Рошци и засеока Катрићи
села Прањана

II — Изгинули ратници првог светског рата 1914—1918.

Јеремић Владимир, Ковачевић Ј. Раденко, Ковачевић И. Миленко, Ковачевић М. Периша, Ковачевић Драго, Марковић Т. Борисав, Марковић Михаило, Марић Живојин, Марић Живота, Марић Крста, Радивојевић Миливоје, Радивојевић Милан, Средовић Вук-Вучета, Савић Ранислав, Станишић Добросав, Станишић Живко, Танасковић Раденко, Танасковић Танасије, Чукљевић Саво, Чаворовић Ранислав, Белаковић Вукашин, Ковачевић М. Раденко, Милошевић Чедомир, Ковачевић Драгојле.

Изгинулим у народноослободилачком рату 1941—1945

Јеремић Радојица, Јеремић Драгиша, Ковачевић Видоје, Ковачевић Вељко, Марковић Средоје, Марковић С. Радош, Марковић Теодор, Марковић Мирослав, Марковић Софија, Марковић Ј. Радош, Марушић Милета, Марушић Миље, Мијаиловић Велисав, Танасковић Анка, Трифуновић С. Јован, Трифуновић Милојко, Трифуновић Ј. Јован, Трифуновић Т. Милорад, Трифуновић Милета, Трифуновић Обрад, Трифуновић Д. Милорад, Трифуновић Костатин, Трифуновић Милутин, Трифуновић Петар, Трифуновић Радош, Трифуновић Вујица, Трифуновић Миље, Радојевић Милица.“

РУДНИК

27. — Спомен-плоча постављена на фасади Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (70 x 100 см) је од црног мермера са уклесаним словима обојеним белом бронзом и петокраком изнад текста:

„Изгинулим борцима и жртвама фашистичког терора од 1941 — 1945 год. место Рудник

Борци

Караулић Радојица пог. 1941, Костадинов Риста пог. 1941, Мартиновић Бошко пог. 1941, Мијаиловић Милорад пог. 1945, Милетић Михаило пог. 1945, Николић М. Миленко пог. 1944, Недељковић Миодраг пог. 1944, Обреновић Момчило пог. 1945, Петровић Станимирка пог. 1941, Петковић Трифун пог. 1941, Пајовић Радош пог. 1944, Радуловић Бошко пог. 1941, Тодоровић Адам пог. 1941, Ивковић Злата пог. 1945.

Жртве фаш. терора

Јоцовић Драгутин пог. 1942, Марковић Вељко пог. 1941, Милетић Василије пог. 1941, Мирковић Здравко пог. 1943, Мирковић Славиша пог. 1941, Никић Адам пог. 1943, Николић Бранислав пог. 1941, Никић Марица пог. 1943, Обрадовић Мирко пог. 1941.

Спомен подиже
месна организација
С. У. Б. Н. О. Р. Рудник
4 јули 1971. г.“

28. — Спомен-плоча у колонији насеља, посвећена борцима рудничког краја палим у народноослободилачком рату. На гранитној стени (70 x 130 см) уклесана су слова текста:

„Изгинулим борцима Револуције рудничког краја 1941—1945.
7 јули 1962 године.

Грађани Рудника“

29. — Споменик подигнут на планини Рудник, на месту зв. Паљевине, где је 5. октобра 1943. године формирана Прва шумадијска народноослободилачка бригада. Споменик је изграђен од блока белог мермера, неправилног облика, који се ослања на правоугаоно постоље са уклесаним текстом. Аутор споменика је Момчило Крковић, академски вајар из Београда. Текст на споменику:

„На овом месту 5. октобра 1943. године формирана је Прва шумадијска народноослободилачка партизанска бригада.

5 октобра 1966

Народ Шумадије“.

Р У Ч И Ћ И

30. — Спомен-чесма подигнута поред пута, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и палим ратницима у првом светском рату. Чесма је изграђена од једног блока гранита, правоугаоног пресека, који се у горњем десном углу заобљено завршава. Са бочних страна чесме полази бетонски зид и благо лучно се спушта према тлу, а завршава са две клупе за седење. На чесми је уграђена плоча (27 x 40 см) од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„Изгинулим у I и II-гом светском рату за слободу отаџбине.

29. XI. 1969.

Савез бораца
села Ручићи“

С А В И Н А Ц

31. — Спомен-плоча постављена на фасади школске трпезарије у којој је 1941. године била смештена болница Чачанског партизанског одреда. Плоча (60 x 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима текста обојеним црном бојом:

„У овој згради је 1941. године била смештена партизанска болница из које су мучки изведени и стрељани рањени и болесни партизански борци од стране четника Д. М.“

32. — Спомен-гробница у засеоку Рожањ непознатог борца 15. мајевичке бригаде, који је погинуо на овом месту у борби за ослобођење таковског краја. Изнад гробнице постављена је камена громада, у коју је уграђена плоча (24 x 12 см) од белог мермера, са уклесаним словима и петокраком са две ловорове гранчице изнад текста:

„Незнани борац 15 мајев. бригаде Н. О. В. Ј. пао 1944. г.“

С В Р А Ч К О В Ц И

33. — Спомен-плоча постављена на фасади Задружног дома у знак сећања на логоровање Таковског партизанског батаљона и формирање првог народноослободилачког одбора у таковском срезу у устничким данима 1941. Плоча (60 x 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком изнад текста:

„У току Јула 1941 године у овом селу је логоровао Таковски Партизански батаљон и формиран први Народноослободилачки одбор у срезу Таковском.

Срески одбор
савеза бораца.“

34. — Спомен-плоча постављена на фасади Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (120 x 90 см) је од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„1941 — 1945 палим борцима и жртвама фашистичког терора у току народноослободилачке борбе из села Сврачковаца.

Борци

Тодоровић Исаило, Тодоровић Милутин—Жица, Тодоровић Предраг, Тодоровић Остоја, Тодоровић Милисав, Тодоровић Наталија, Тодоровић Мандалина, Тодоровић Велимир, Урошевић Гвозден, Урошевић Славко, Урошевић Милош, Стефановић Милоје, Ракић Милан, Ракић Јован, Илић Дмитар, Лазић Добрица, Лазић Драгољуб,

СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН-ОБЕЛЕЖЈА НО РАТА ТАКОВСКОГ КРАЈА

Лазих Петар, Лазих Милан, Лазих Градимир, Лазих Радоје, Филиповић Милош, Филиповић Радиша, Видојевић Рајко, Видојевић Живојин.

Жртве фашистичког терора

Лазих Миленија, Лазих Бошко, Филиповић Петроније.

29. новембра 1968.

Месна организација савеза бораца села Сврачковци“.

С Е М Е Д Р А Ж

35. — Спомен-чесма подигнута поред магистралног пута, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Изграђена је од обрађених квадера пранита правоугаоног пресека. С бочних страна полазе, на исти начин зидана, крила и косо се спуштају према тлу, где се завршавају са два мања стуба. На чесми је уграђена плоча (50 x 70 см) од белог мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком изнад текста:

„Палим за слободу и независност у народној
револуцији 1941—1945

Вукомановић Љубиша, Марковић Милун, Марковић Павле, Марковић Миломир, Новаковић Драган, Пантовић Ђорђе, Сретеновић Момчило, Танасковић Миленко.

Жртве фашистичког терора

Глишовић Милисав, Јевтовић Чедомир, Јовановић Драгојле, Марковић Славко, Обрадовић Радисав, Обрадовић Радомир, Петаковић Добривоје, Сретеновић Милорад.

7. јул 1960.
Семедраж

Савез бораца НОР.“

С Р Е З О Ј Е В Ц И

36. — Спомен-плоча постављена на фасади Основне школе, посвећена борцима палим у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (90 x 80 см) је од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„Борцима и жртвама народноослободилачког рата 1941—1945.

Борци

Вукомановић М. Радовинка, Вукомановић Р. Миломир, Вукомановић Д. Сретен, Вуковић Б. Радош, Крсмановић В. Милован, Миковић М.

Маринко, Миковић М. Велитар, Миковић Н. Бранислав, Перишић Г. Радисав, Радивојевић Б. Тихомир уч.

Жртве фашистичког терора

Вукомановић О. Марко, Вукомановић Н. Илија, Вукомановић Н. Душан, Вукомановић Р. Драгомир, Вуковић Б. Душан, Ђорђевић М. Јеврем, Матијевић З. Милан уч. Рубаковић Д. Милош, Рубаковић О. Момир

4 јули 1958 год.

Савез бораца НО рата
Срезоевци“

ТАКОВО

37. — Спомен-чесма постављена испред Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату из села: Такова, Лочеваца, Синошевића и Љеваје. Чесма је изграђена од обрађених квадера гранита и састоји из два дела међусобно повезана. Први део је правоугаоног облика, са уграђеном плочом (95 x 75 см) и уклесаним словима текста. Други је нешто већи и са десне стране косо проширен према врху. У његовом горњем десном углу је аплицирана камена петокрака. Текст на плочи:

„Палим у народноослободилачком рату за слободу, независност и социјализам

Таково — Бојовић Драгослав, Глишовић Јездимир, Јовановић Родољуб, Даниловић Станоје, Дрињаковић Алекса, Дрињаковић М. Љубиша, Дрињаковић Р. Здравко, Милић Драгослав, Пауновић Станимир, Петровић Петар, Петровић Слободан, Савић Божо, Смиљанић Милојко, Смиљанић Мица, Стевановић Драгомир

Лочевци — Илић Ђорђе, Илић Миливоје, Илић Радојко, Милосављевић Новак, Радојевић Радоје

Синошевићи — Вербић Рајко, Марковић Мирко, Матијевић Манда, Матијевић Рајко, Обрадовић Милић, Радојичић Александар, Радојичић Војислав

Љеваја — Антонијевић Љубинко, Ивановић Милорад, Јовановић Радисав, Јововић Живорад, Симовић Павле, Тодоровић Ратко, Чапуковић Слободан

1 мај 1958

Савез бораца Н. О. Р-а
Таково.“

38. — Спомен-плоча постављена на фасади куће Павла Савковића, у којој је формиран први Срески народноослободилачки одбор среза таковског. Плоча (60 x 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком изнад текста:

„У овој згради је септембра 1944 год. основан I срески народноослободилачки одбор среза Таковског под руководством другова Милоша Минића и Радисава Недељковића

Срески одбор
свеза бораца.“

У Г Р И Н О В Ц И

39. — Споменик подигнут у дворишту Основне школе, посвећен палим борцима у народноослободилачком рату. Изграђен је од гранита, неправилног је облика и постављен на правоугаоно постоље озидано обрађеним каменом. На споменик је уграђена плоча (47 x 57 см) од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„Овом спомен плочом потсећамо наше млађе генерације на ове поменуте борце који су изгинули за време Н-О-Р-А.

Дмитровић Радојица рођен 1928, погинуо 1944 год. Јоксимовић Раденко рођен 1923, погинуо 1948 год. Павловић Драгослав рођен 1927, погинуо 1951 год. Радојичић Радоје рођен 1921, погинуо 1941 год. Радојичић Василије рођен 1927, погинуо 1945 год. Сретеновић Пантелија рођен 1922, погинуо 1944 год. Тодоровић Светолик рођен 1888, погинуо 1944 год. Тодоровић Родољуб рођен 1924, погинуо 1947 год. Тодоровић Драгољуб рођен 1897, погинуо 1946. год.

7 — VII — 1970. г.

Грађани села Угриновци“

40. — Спомен-плоча постављена на фасади старе зграде Железничке станице у знак сећања на догађај када је Шумадијски партизански одред запалио Железничку станицу. Плоча (65 x 80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„Ову станицу која је служила окупатору Шумадијски партизански одред, запалио је 14 јуна 1943 године. Овуда је новембра 1943 године на путу за Босну прошла Прва Шумадијска Бригада и натерала немачки воз са војском да побегне натраг за Горњи Милановац.

30 септембар 1951

Савез бораца Н. О. рата
Среза љишког.“

Ш И Л О П А Ј

41. — Спомен-плоча постављена на фасади Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату из села: Давидовице, Криве Реке, Мутња, Церове и Шилопаја. Плоча (112 x 95 см) је од црног мермера, са уклесаним словима обојеним златном бронзом и петокраком изнад текста:

„Изгинулим у народноослободилачком рату 1941—1945

Давидовица - Стефановић М. Милојко, Павловић В. Милорад, Ковачевић Љ. Станимир, Ивановић Ж. Радојица, Марјановић Р. Здравко
Крива Река — Николић М. Гојко, Николић М. Радомир, Бојовић М. Срећко, Милошевић С. Милојко, Дмитровић Б. Радојица, Миличић А. Милан.

Мутањ — Васић Р. Велимир, Милошевић М. Бошко, Јаковљевић Д. Веселин, Ивановић С. Милисав, Петровић Д. Светомир.

Церова — Штуловић Ж. Чедомир, Штуловић Ч. Радоје, Тодоровић К. Вујица, Тодоровић Рада, Тодоровић В. Будимир, Аџић В. Александар, Аџић В. Здравко, Сретеновић О. Небојша, Јевтић М. Сретен, Ликић Љ. Мелентије.

Шилопај — Вуловић Д. Жарко, Сарачевић Т. Властимир, Дмитровић В. Милисав, Алексић Р. Младен, Видојевић Ј. Сретен, Видојевић М. Божидар, Стефановић И. Станоје, Милошевић М. Милош, Тодоровић Б. Бранко.

Захвални грађани:

Церове, Шилопаја, Давидовице,
Криве Реке и Мутња“.

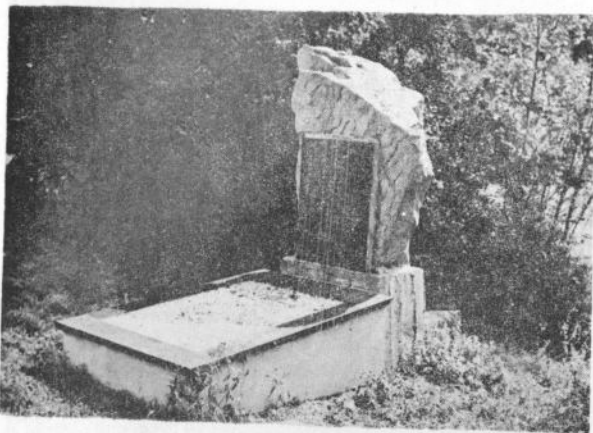
42. — Спомен-биста Милојка Стефановића, борца Прве таковске партизанске чете, постављена испред Основне школе. Биста је изливена у бронзи и стоји на постаменту од гранита. На постаменту је уграђена плоча од црног мермера, са уклесаним словима текста:
„Милојко Стефановић — Кмет 1920 — 1941“.

1

2

3

4

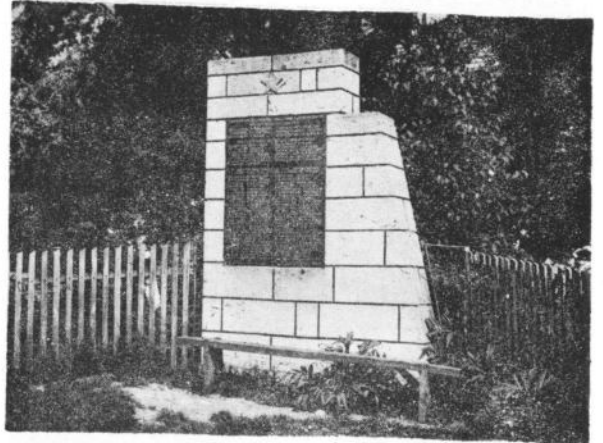
5

6

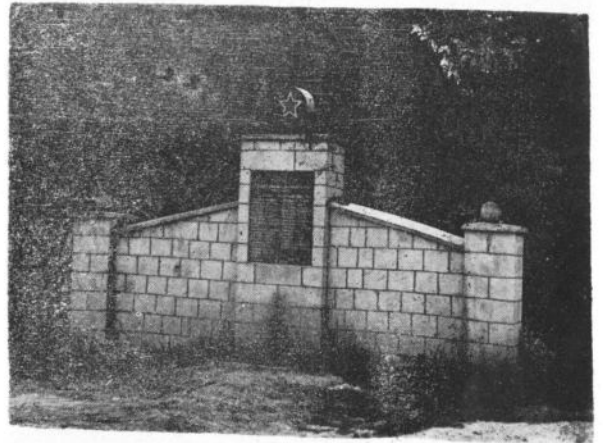
7

8

9

10

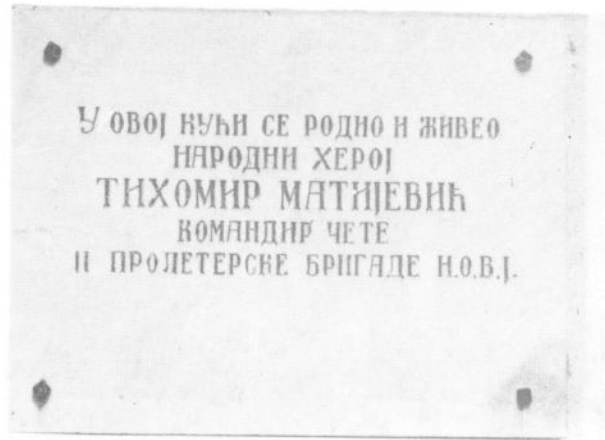
11

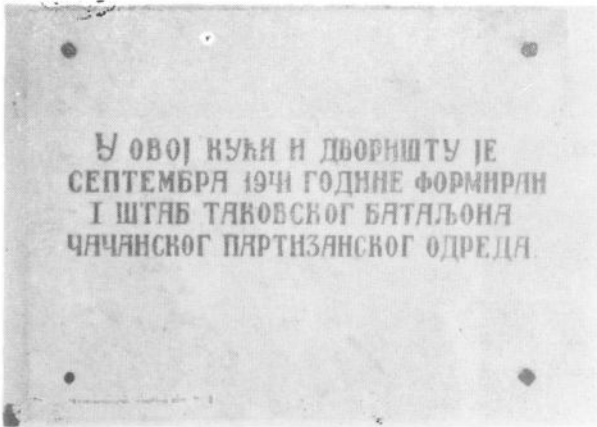
12

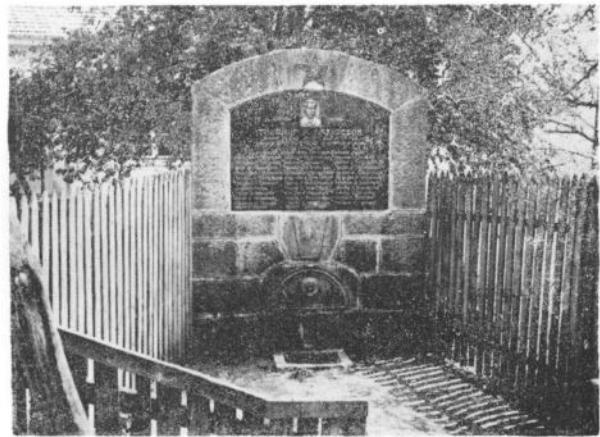
13

14

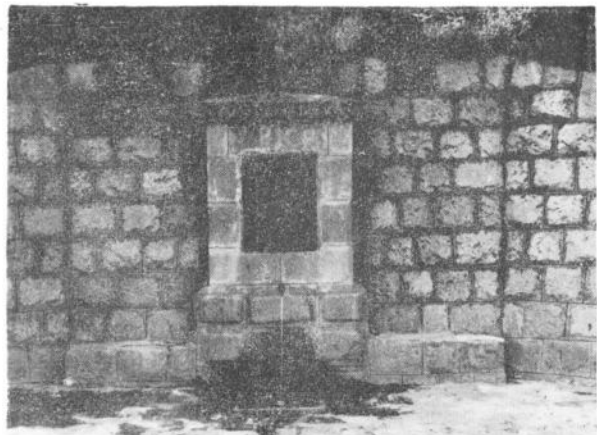
15

16

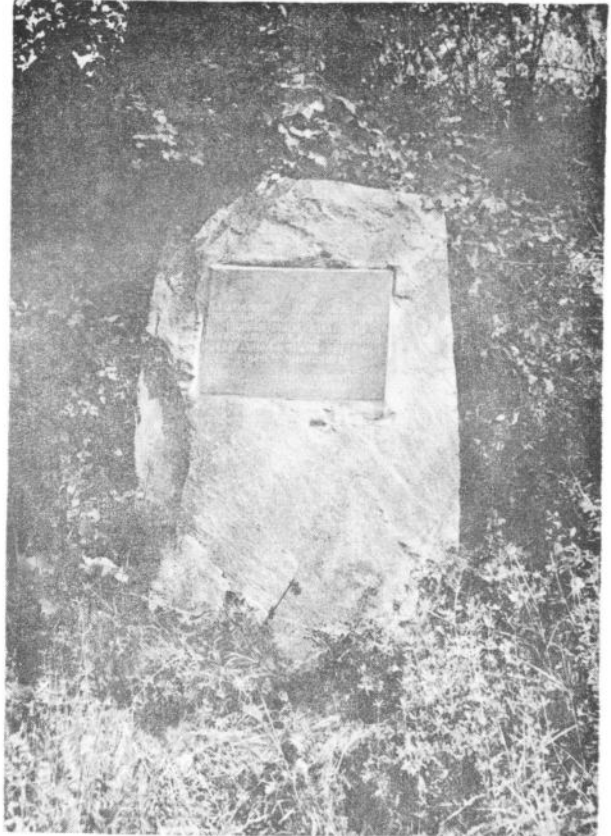
17

18

19

20

21

22

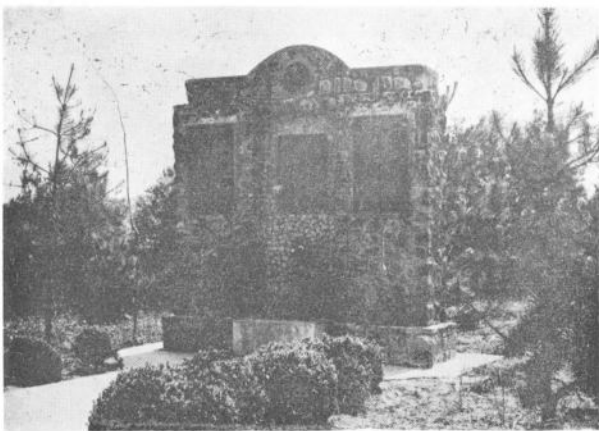
23

24

25

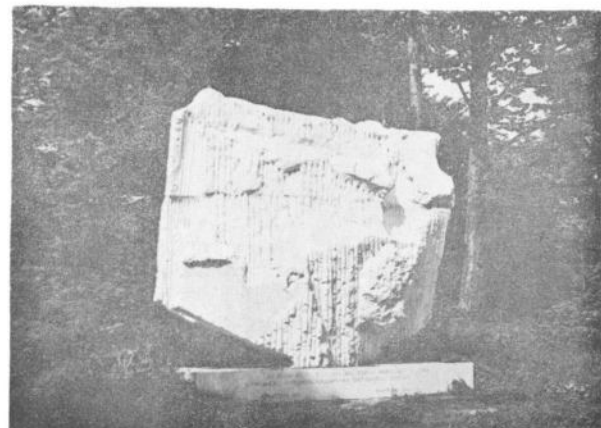
26

27

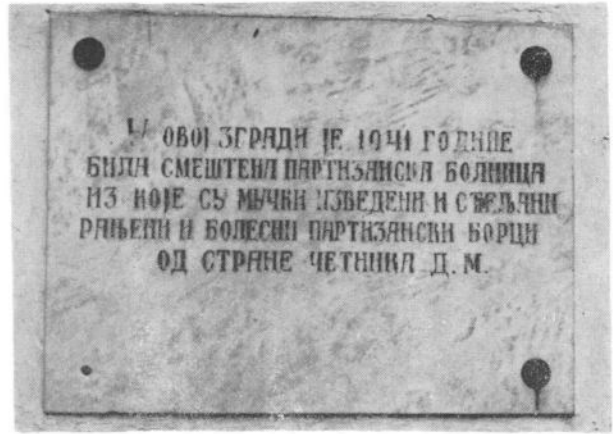
28

29

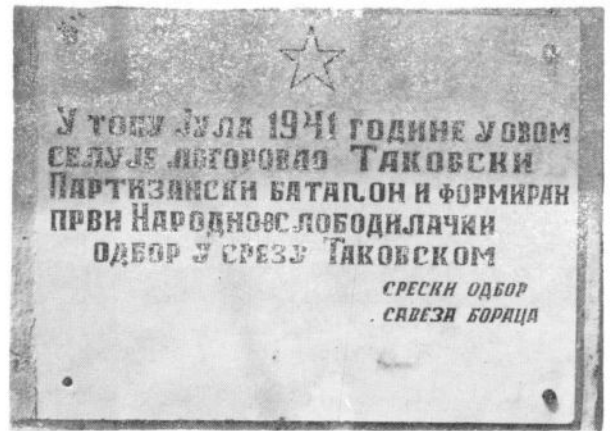
30

31

32

33

34

35

36

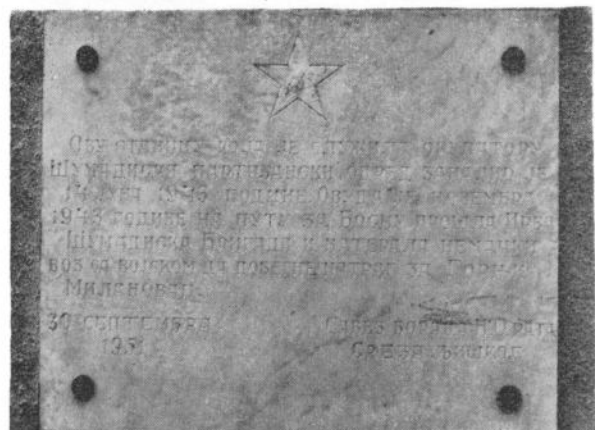
37

38

39

40

41

42